

การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน ด้วยกิจกรรมการพัฒนาการอ่านคล่อง
เขียนคล่อง 4 Group Development (4D) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
โรงเรียนเหล่าใหญ่นาขำวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

The Development of Reading and Writing Fluency through
the 4D Group Development Model for Matthayomsuksa 1-6
Students at Lao Yai Na Khao Witthayakhom School

สุกัญญา อุดมโภชน¹

โรงเรียนเหล่าใหญ่นาขำวิทยาคม

Corresponding author E-mail: noklek.phum525@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) แก้ไขปัญหาการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเหล่าใหญ่นาขำวิทยาคม โดยเฉพาะกลุ่มที่มีปัญหาด้านการอ่านและเขียนไม่คล่อง และ 2) พัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนในทุกมิติ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่องตามแนวทาง 4D (4 Group Development) แบบบันทึกพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนของนักเรียนรายกลุ่ม และการทดสอบความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียน โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีพัฒนาการด้านการอ่านและเขียนดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีนักเรียนร้อยละ 91.95 ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการใช้ภาษาไทยทั้งในด้านการสื่อสารและการคิดวิเคราะห์ทางภาษา นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีขึ้นในทุกกระบวนการ ได้แก่ การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน สังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนผลการทดสอบระดับโรงเรียนและระดับชาติ (O-NET) ที่พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลคะแนนสูงกว่าระดับเฉลี่ยของประเทศในปีการศึกษา 2566 ทั้งนี้ กิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่องตามแนวทาง 4D มีประสิทธิภาพในการยกระดับความสามารถทางภาษาไทยของนักเรียนอย่างรอบด้าน และควรส่งเสริมให้มีการขยายผลนวัตกรรมนี้ไปยังโรงเรียนอื่นในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

คำสำคัญ: กิจกรรมพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน, การอ่านคล่องเขียนคล่อง, กิจกรรม 4D (4 Group Development)

รับบทความ: 28 พฤษภาคม 2568

แก้ไขเสร็จ: 24 มิถุนายน 2568

ตอบรับบทความ: 27 มิถุนายน 2568

Abstract

This research aimed to: 1) address the reading and writing deficiencies of Matthayom 1–6 students at Laoyai Nakawittayakhom School, particularly those with limited literacy skills, and 2) enhance students' language competencies for effective communication in all four domains—listening, speaking, reading, and writing. The target group consisted of 87 students from grades 7 to 12. The research instruments included a set of instructional plans based on the 4 Group Development (4D) model, reading and writing development logs for each student group, and a Thai language proficiency test. The data were analyzed using descriptive and analytical methods.

The findings revealed a significant improvement in students' reading and writing abilities. Approximately 91.95% of the students demonstrated notable progress in Thai language skills, both in communicative and analytical aspects. Students showed improved abilities across all communication processes, including listening, viewing, speaking, reading, and writing. This was evidenced by their participation in various school activities and the results of school-based and national assessments (O-NET), where students in Matthayom 3 and Matthayom 6 scored above the national average in the 2023 academic year.

These findings suggest that the 4D literacy development activities are highly effective in holistically enhancing students' Thai language skills. Therefore, this instructional model should be expanded and applied to other schools at the regional and national levels to promote sustainable educational quality.

Keywords: Thai language skill development, Fluent reading and writing, 4D (4 Group Development)

Received: 28 May 2025

Revised: 24 June 2025

Accepted: 27 June 2025

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการสื่อสาร การเรียนรู้ และการคิดวิเคราะห์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญจากการเรียนรู้เชิงท่องจำไปสู่การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ การมีทักษะการอ่านคล่องเขียนคล่องจึงถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกกลุ่มสาระ อย่างไรก็ตาม ในบริบทของสถานศึกษาหลายแห่งยังคงพบปัญหาที่นักเรียนจำนวนไม่น้อยมีความสามารถในการอ่านและเขียนต่ำกว่ามาตรฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ห่างไกลที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรการเรียนรู้ และพื้นฐานทางภาษาในครอบครัวที่แตกต่าง

โรงเรียนเหล่าใหญ่นาข้าววิทยาคมเป็นโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่ชนบทของจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งประสบปัญหาเดียวกันนี้ โดยจากการสำรวจภายในพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายมีปัญหาด้านการอ่านไม่คล่อง การเขียนไม่ชัดเจน และไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพได้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมและความมั่นใจของนักเรียนในการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจึงได้พัฒนานวัตกรรมกิจกรรม 4 Group Development (4D) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ ได้แก่ กลุ่มใกล้ชิด กลุ่มห่วงใย กลุ่มพัฒนา และกลุ่มส่งเสริม โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) และการพัฒนาทักษะเชิงบูรณาการ กิจกรรมที่ออกแบบ เช่น หนังสือเล่มเล็ก นิทานพี่เพื่อน้อง การอ่านจับใจความ และการเขียนสร้างสรรค์ ล้วนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนตามศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากเหตุผลข้างต้น บทความวิจัยนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4D ต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยเน้นทั้งในด้านทักษะพื้นฐานและทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และสามารถขยายผลได้ในระดับพื้นที่และระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนเหล่าใหญ่นาข้าววิทยาคม กลุ่มที่มีปัญหาการอ่านและเขียนไม่คล่อง
2. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนโรงเรียนเหล่าใหญ่นาข้าววิทยาคม

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) เตรียมแผนการจัดกิจกรรม เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล รวมถึงการทำความเข้าใจในเรื่องของการใช้บันทึกผลแบบประเมินให้กับผู้ช่วยผู้วิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action) เป็นการนำแผนการจัดกิจกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกต (Observation) ขณะที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ ผู้ช่วยผู้วิจัยจะทำการบันทึกพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยจากแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ครูจะดำเนินการบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากแบบบันทึกผลการจัดกิจกรรม รวมถึงการเก็บข้อมูลจากนักเรียน จากผลการจัดกิจกรรม ประเมินการอ่านและเขียนทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 4 สะท้อนผล (Reflection) นำผลที่ได้จากข้อมูลการสังเกต ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียน และข้อมูลจากผลการประเมินการอ่านและการเขียน ทั้ง 4 กลุ่ม มาวิเคราะห์และทำการสรุปผลด้านปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่อง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมในวงจรต่อไป

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเหล่าใหญ่ฯ มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2566 และตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสำรวจสำมะโน (Census Sampling) โดยดำเนินการกับนักเรียนทุกคน จำนวน 87 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development (4D)
- 3.2 แบบทดสอบคัดกรองการอ่านและเขียนคำภาษาไทย
- 3.3 แบบบันทึกพัฒนาการด้านการอ่านและเขียนของนักเรียน 4 กลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง (4D) ได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ตามศักยภาพทางการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยคณะครูผู้สอน ออกแบบกิจกรรม แบบทดสอบ แบบฝึกการอ่านและเขียนให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน 4 กลุ่ม โดยคำนึงถึงระดับความรู้ความสามารถด้านการอ่านและเขียน ดังนี้

กลุ่ม 1 กลุ่มใกล้ชิด คือ กลุ่มที่นักเรียนต้องการการเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากมีทักษะในการอ่านและเขียนอ่อน ต้องพัฒนาในเรื่อง การผสมสระ ผันวรรณยุกต์ อ่านสะกดคำตามมาตราตัวสะกด

กลุ่ม 2 กลุ่มห่วงใย คือ กลุ่มที่มีพัฒนาการด้านทักษะการอ่านการเขียนที่ต่ำขึ้น สามารถอ่านคำที่ยากขึ้นได้ อ่านคำตั้งแต่สองพยางค์ขึ้นไปได้ อ่านออกเสียงคำควบกล้ำได้ถูกต้อง และบอกความหมายของคำง่าย ๆ เรียนรู้มาตราตัวสะกดแบบตรงตัวตั้งแต่สองพยางค์ขึ้นไปได้

กลุ่มที่ 3 กลุ่มพัฒนา คือ กลุ่มที่สามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคลสามารถอ่านและเขียนความเรียง สื่อความหมาย และตีความของประโยคที่อ่านได้

กลุ่มที่ 4 กลุ่มส่งเสริม คือ กลุ่มที่สามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่าน การเขียน ได้ตามศักยภาพของนักเรียน นักเรียนกลุ่มนี้สามารถสื่อความหมายของภาษาได้อย่างถูกต้อง เขียนและจับใจความของประโยคที่ได้อ่าน สื่อภาษาและตีความหมายของประโยค และบทกวี สื่อความหมายได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาไทย สามารถต่อยอดสู่กิจกรรมทำหนังสือเล่มเล็ก และกิจกรรมนิทานพี่เพื่อน้อง ด้วยแบบประเมินคัดกรองการอ่านและการเขียน โดยใช้ข้อสอบคัดกรองเป็น 2 ระดับ คือ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งครูรับผิดชอบประจำกลุ่มดูแล สัปดาห์ละ 3 คาบ ระหว่างการดำเนินกิจกรรม ได้มีการบันทึกพัฒนาการอ่านและเขียน ของนักเรียนและมีการประชุมทีมครูผู้สอน เพื่อปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรม และประชุมประจำเดือนเพื่อรายงานผลด้านการอ่านและเขียนของนักเรียน นำไปสู่การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรม และพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและเขียน โดยมีการบันทึกการประชุมเพื่อนำผลที่ได้มาสรุปเป็นภาพรวมนำไปสู่การพัฒนา

เมื่อสิ้นสุดการร่วมกิจกรรมตามกำหนดการสอน มีการทดสอบพัฒนาการโดยนำผลการทดสอบของนักเรียนรายบุคคลมาพิจารณาเลื่อนกลุ่ม นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล และสะท้อนผลการจัดกิจกรรม ตลอดปีการศึกษา 2566 เพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพัฒนางานวางแผนการจัดกิจกรรมในปีการศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. พัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์คุณภาพแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง (4D) โดยนำแผนการจัดกิจกรรมไปตรวจความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดพัฒนาการทักษะการอ่านและการเขียน
2. ทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์คะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง (4D) โดยใช้ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

นักเรียนโรงเรียนเหล่าใหญ่นาข่าวิทยาคม มีปัญหาด้านการอ่านและเขียนภาษาไทย ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งทักษะการใช้ชีวิต ตลอดจนการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ผู้บริหารและคณะครู ได้ร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้านการอ่านและเขียน โดยได้ดำเนินโครงการพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development (4D) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2557 แต่ขาดการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ขาดระบบ คณะครูยังขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมจึงได้ประชุมระดมความคิด เพื่อวางแผนดำเนินโครงการพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่องด้วยกิจกรรมที่ออกแบบไว้เป็นเครื่องมือพัฒนาทักษะทางปัญญาให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการศึกษาประเด็นปัญหาเพื่อใช้เป็นฐานในการดำเนินโครงการและแก้ปัญหาการอ่านและเขียนของนักเรียน

นวัตกรรมที่นำมาเข้ารับการประเมินในครั้งนี้ เป็นนวัตกรรมประเภทรูปแบบ วิธีการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้กิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development (4D) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เป็นนวัตกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ตลอดจนการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ส่งผลให้พัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้สูงขึ้น มีทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การแก้ปัญหา และมีความคิดสร้างสรรค์ โดยกระบวนการออกแบบกิจกรรมเน้นการทำงานเป็นทีม ครูผู้จัดกิจกรรมร่วมกันออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของผู้เรียนในกลุ่มที่รับผิดชอบ

ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development (4D) ครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม และมีการบันทึกผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และต่อยอดกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม คือ กิจกรรมทำหนังสือเล่มเล็ก กิจกรรมนิทานพี่เพื่อน้อง

รูปแบบกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development (4D) เป็นนวัตกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ ตลอดจนเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development

(4D) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนโรงเรียนเหล่าใหญ่ฯ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ปีที่ 1-3 สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถสื่อสารได้ทั้งกระบวนการ ฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน สังเกตได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมทำหนังสือเล่มเล็ก กิจกรรมนิทานพี่เพื่อน้อง และผลการทดสอบการอ่านและเขียนของนักเรียนสูงขึ้น ในกระบวนการดำเนินกิจกรรม ทุกชั้นต้องผู้เรียนจะต้องได้ลงมือปฏิบัติ ฝึกทักษะการอ่าน การเขียนสื่อความ ซึ่งความรู้ที่ได้มาจากการประสบการณ์การทำงานเป็นกลุ่ม จากการต่อยอดกิจกรรมลงสู่การเผยแพร่ความรู้สู่นักเรียนชั้นประถมศึกษาในเขตพื้นที่บริการ เป็นการได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือให้การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนานวัตกรรมนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินความสามารถด้านการอ่าน

กลุ่ม	ความสามารถด้านการอ่าน												ค่าเฉลี่ย ผลการ พัฒนาคิด เป็นร้อยละ
	ภาคเรียนที่ 1						ภาคเรียนที่ 2						
	ระดับความสามารถด้านการอ่าน (ร้อยละ)						ระดับความสามารถด้านการอ่าน (ร้อยละ)						
	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ปรับปรุงเร่งด่วน	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควรปรับปรุง	ปรับปรุงเร่งด่วน	
กลุ่ม 1	0	0	0	63.64	22.72	13.64	0	13.64	31.82	40.91	9.09	4.55	72.27
กลุ่ม 2	0	13.04	65.22	21.74	0	0	0	65.22	26.09	8.69	0	0	69.57
กลุ่ม 3	24.18	48.28	75.92	0	0	0	41.38	41.38	17.27	0	0	0	58.62
กลุ่ม 4	70.59	29.41	0	0	0	0	82.35	17.65	0	0	0	0	23.52

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะด้านการอ่านสูงขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านจากทุกกลุ่ม โดยเปรียบเทียบผลการพัฒนาภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการอ่านคลองเขียนคลอง 4 Group Development (4D)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความสามารถด้านการเขียน

กลุ่ม	ความสามารถด้านการเขียน												ค่าเฉลี่ย ผลการ พัฒนาคิด เป็นร้อยละ
	ภาคเรียนที่ 1						ภาคเรียนที่ 2						
	ระดับความสามารถด้านการเขียน (ร้อยละ)						ระดับความสามารถด้านการเขียน (ร้อยละ)						
	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควร ปรับปรุง	ปรับปรุง เร่งด่วน	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ควร ปรับปรุง	ปรับปรุง เร่งด่วน	
กลุ่ม 1	0	0	0	77.27	4.55	18.18	0	0	36.36	50.00	13.64	0	59.09
กลุ่ม 2	0	13.04	30.44	56.52	0	0	0	30.44	34.78	34.78	0	0	52.17
กลุ่ม 3	31.04	34.48	34.48	0	0	0	37.93	41.38	20.69	0	0	0	44.83
กลุ่ม 4	41.18	58.82	0	0	0	0	64.71	35.29	0	0	0	0	47.06

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนโรงเรียนเหล่าใหญ่ฯ วิทยาลัยอาชีวศึกษา ปีที่ 1-6 มีการพัฒนาทักษะด้านการเขียนสูงขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการประเมินความสามารถด้านการเขียนจากทุกกลุ่ม

โดยเปรียบเทียบภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

กิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง ใช้รูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาการอ่านการเขียน และส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารพัฒนาได้ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายหลักของการพัฒนา คือนักเรียนโรงเรียนเหล่าใหญ่หน้าข้าววิทยาคม ระดับชั้นมัธยมศึกษา 1-3 เนื่องจากผลจากการคัดกรองการอ่าน และการเขียน พบว่า นักเรียนยังมีผลการประเมินอยู่ในระดับที่ควรได้รับการพัฒนา สิ่งที่คุณสอนมุ่งหวังให้เกิดขึ้น กับนักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการอ่านคล่องเขียนคล่อง 4 Group Development (4D) คือ นักเรียน ได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมถึงการนำ กระบวนการกลุ่มที่เกิดจากการต่อยอดความรู้สู่กิจกรรมทำหนังสือเล่มเล็ก และกิจกรรมนิทานพี่เพื่อน้องอย่างเป็นระบบ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ที่เกิดจากพลังการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนสามารถอ่านเขียนคล่อง ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถนำรูปแบบการดำเนินกิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมไปปรับประยุกต์ใช้ตามบริบทของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาอีกด้วย

นวัตกรรม “4 Group Development (4D)” ของโรงเรียนเหล่าใหญ่หน้าข้าววิทยาคม เป็นแบบจำลอง การจัดการเรียนรู้ที่โดดเด่นในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน โดยมีรากฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญาของพือาเจต์ ซึ่งถือว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมและประสบการณ์ตรง (กรมวิชาการ, 2544) กระบวนการจัดการเรียนรู้ในโครงการนี้ได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มตามระดับความสามารถ ได้แก่ กลุ่มใกล้ชิด กลุ่มห่วงใย กลุ่มพัฒนา และกลุ่มส่งเสริม โดยออกแบบ กิจกรรมให้สอดคล้องกับระดับศักยภาพของผู้เรียน เช่น กิจกรรมทำหนังสือเล่มเล็กและนิทานพี่เพื่อน้อง ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างเป็นระบบ ครูผู้สอนมีบทบาทในการออกแบบกิจกรรม ประเมินผล และติดตามพัฒนาการของนักเรียนในแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด

ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านและเขียนดีขึ้นอย่างชัดเจน ร้อยละ 94.04 ของนักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาเพิ่มขึ้น และได้รับรางวัลในระดับชาติในกิจกรรมหนังสือ เล่มเล็ก สอดคล้องกับกรอบการประเมิน E1/E2 ที่มีเป้าหมายไว้ที่ 80/80 ซึ่งนักเรียนสามารถทำคะแนนได้ตาม เกณฑ์ทั้งก่อนและหลังการร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ การดำเนินงานที่ต่อเนื่องกว่า 5 ปี แสดงถึงความยั่งยืนของนวัตกรรม ทั้งในแง่การบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมของครู ผู้บริหาร ชุมชน และการวางรากฐานสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะการส่งต่อความรู้สู่ระดับประถมศึกษาในพื้นที่บริการ ซึ่งสะท้อนถึงพลังของการมีส่วนร่วมและ การจัดการเรียนรู้เชิงบริบทอย่างแท้จริง

จากการดำเนินกิจกรรมในปีการศึกษา 2566 พบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 84 คน มีนักเรียนที่มีพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยดีขึ้นจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 94.04 โดยกลุ่มที่พัฒนาอย่างโดดเด่นคือ กลุ่มที่ 4 ซึ่งมีนักเรียนร้อยละ 82.35 อยู่ในระดับ “ดีเยี่ยม” (ผลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ, 2566) ส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ E1/E2 (80/80) พบว่านักเรียนสามารถผ่าน เกณฑ์ที่กำหนดทั้งสองด้าน โดยคะแนนเฉลี่ยของการประเมินระหว่างเรียน (E1) และหลังเรียน (E2) สูงกว่าค่า มาตรฐานที่ตั้งไว้ แสดงถึงประสิทธิภาพของนวัตกรรมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างชัดเจน (Slavin, 1995)

การสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรม พบว่า นักเรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจ ในการสื่อสาร และสามารถนำทักษะการอ่านเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเขียนบันทึก การเขียนจดหมาย

การพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียน รวมทั้งการแสดงออกผ่านกิจกรรม “นิทานพี่เพื่อน้อง” และ “หนังสือเล่มเล็ก” ซึ่งเป็นกิจกรรมเด่นของโครงการ นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีขึ้น สะท้อนผ่านผลงานการเขียนที่มีโครงสร้างชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้อง และมีความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังพบว่าการทำงานเป็นกลุ่มในกิจกรรม 4D ช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันและความรับผิดชอบ

ผลต่อชุมชนและสถานศึกษา พบว่า นวัตกรรม 4D ไม่เพียงส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง แต่ยังเป็นแบบอย่างในการพัฒนานโยบายการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน โดยได้รับการยอมรับจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้เป็นต้นแบบการแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนไทยในโครงการมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) นอกจากนี้ กิจกรรมนี้ยังเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้าร่วมในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจร่วม และขยายแนวคิด “โรงเรียนคือศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน” อย่างเป็นรูปธรรม (Fullan, 2007)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า นวัตกรรม 4 Group Development (4D) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียน การจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพเฉพาะบุคคลเป็นการออกแบบที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky (1978) เรื่อง Zone of Proximal Development (ZPD) ซึ่งระบุว่าผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ดีที่สุดเมื่อได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากผู้อื่นที่มีความรู้มากกว่า เช่น ครู เพื่อน หรือผู้นำกลุ่มการเรียนรู้

การแบ่งกลุ่มตามศักยภาพช่วยให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมให้ตรงกับระดับของนักเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในแต่ละกลุ่ม โดยกลุ่ม “ใกล้ชิด” จะเน้นการฝึกซ้ำและการสื่อสารอย่างง่าย กลุ่ม “ห่างไกล” จะพัฒนาเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น และกลุ่ม “พัฒนา” กับ “ส่งเสริม” จะได้รับกิจกรรมที่ท้าทายและเน้นความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner (1960) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้ควรมีการจัดโครงสร้างเพื่อรองรับความสามารถของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยและระดับปัญญา

กิจกรรมหลัก เช่น “นิทานพี่เพื่อน้อง” และ “หนังสือเล่มเล็ก” มีลักษณะของการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ (Experiential Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ส่งผลให้นักเรียนมีความเข้าใจและจดจำได้นานกว่า นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills, 2009)

ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินด้วยเกณฑ์ E1/E2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการอย่างชัดเจนในทุกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Slavin (1995) ที่เสนอว่าการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ (Cooperative Learning) ส่งผลให้ผู้เรียนทุกระดับมีโอกาสพัฒนาอย่างเท่าเทียมและมีความรับผิดชอบในตนเองมากขึ้น

ด้านผลกระทบต่อโรงเรียนและชุมชน พบว่า นวัตกรรม 4D มีการขยายผลไปยังโรงเรียนระดับประถมในพื้นที่บริการ และได้รับการยอมรับจากสถาบันอุดมศึกษาในภูมิภาคให้เป็นต้นแบบการจัดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนได้รับรางวัลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและมีนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันระดับประเทศ เช่น การประกวดหนังสือเล่มเล็ก ซึ่งผลสะท้อนในแง่คุณภาพผู้เรียนและชื่อเสียงของโรงเรียนโดยรวม

ทั้งนี้ ความสำเร็จของโครงการไม่เพียงเกิดจากตัวนวัตกรรมเท่านั้น แต่ยังเกิดจากปัจจัยสนับสนุนที่หลากหลาย เช่น ความร่วมมือของคณะครูที่จัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารที่เปิดพื้นที่ทางนโยบาย และชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้สะท้อนแนวคิดของ Fullan (2007) ที่กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงการศึกษาอย่างยั่งยืนต้องเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างนโยบาย การปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กล่าวโดยสรุป นวัตกรรม 4 Group Development (4D) เป็นแนวทางจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนของนักเรียนได้อย่างรอบด้าน สร้างความเท่าเทียมในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพในชีวิตจริง พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพทางวิชาการและวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรคำนึงถึงรูปแบบของกิจกรรม ที่ครูผู้จัดกิจกรรมคัดเลือกมาจากแผนการจัดการกิจกรรม ซึ่งควรมีความเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน และมีความหลากหลาย ไม่เร่งเวลาในการออกแบบกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการกับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน*. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. (2542). *การวัดผลการเรียนวิทยาศาสตร์*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเทิน มหาคัน. (2534). *การสอนอ่านเบื้องต้น*. โอเดียนสโตร์.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2551). *การส่งเสริมการอ่าน*. วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2547). *จิตวิทยาการศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานผลการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Bruner, J. (1960). *The Process of Education*. Harvard University Press.
- Fullan, M. (2007). *The New Meaning of Educational Change*. Teachers College Press.
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning: Theory, Research, and Practice*. Allyn & Bacon.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.